

Πώς κλίνονται και πώς τονίζονται οι τριτόκλιτες μετοχές

Του Παναγιώτη Γραμμένου

Για τον ορθό τονισμό των τριτόκλιτων μετοχών βλ. Παναγιώτης Γραμμένος, *Λυσία, Υπέρ Μαντιθέου, Ομάδα Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών*, Εκδόσεις Πατάκη, έκδοση 2016, σελ. 245 Δ.

- 1. Σε -ων -ουσα -ον:** λύων - λύουσα - λῦον, πράττων, πείθων, νομίζων κτλ. (μτχ. ενεστ., ενεργ. φων.) / λύσων, γράψων, πιστεύσων κτλ. (μτχ. μέλλ., ενεργ. φων.).

	Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
	ασ.	θηλ.	ουδ.	ασ.	θηλ.	ουδ.
ον.	λύων	λύουσα	λῦον	λύοντες	λύουσαι	λύοντα
γεν.	λύοντος	λυούσης	λύοντος	λυόντων	λυουσῶν	λύόντων
δοτ.	λύοντι	λυούση	λύοντι	λύουσι(ν)	λυούσαις	λύουσι(ν)
αιτ.	λύοντα	λύουσαν	λῦον	λύοντας	λυούσας	λύοντα
κλπ.	λύων	λύουσα	λῦον	λύοντες	λύουσαι	λύοντα

- 2. Σε -ῶν -οῦσα -όν:** λαβῶν - λαβοῦσα - λαβόν, ἐλθῶν, εἰπῶν, ἐλῶν, τυχῶν κτλ. (μτχ. ενεργ. αορ. β' σε -ον· π.χ. ἔβαλ-ον, ἔλαβ-ον).

	Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
	ασ.	θηλ.	ουδ.	ασ.	θηλ.	ουδ.
ον.	ἰδῶν	ἰδοῦσα	ἰδόν	ἰδόντες	ἰδοῦσαι	ἰδόντα
γεν.	ἰδόντος	ἰδούσης	ἰδόντος	ἰδόντων	ἰδουσῶν	ἰδόντων
δοτ.	ἰδόντι	ἰδούση	ἰδόντι	ἰδοῦσι(ν)	ἰδούσαις	ἰδοῦσι(ν)
αιτ.	ἰδόντα	ἰδοῦσαν	ἰδόν	ἰδόντας	ἰδούσας	ἰδόντα
κλπ.	ἰδῶν	ἰδοῦσα	ἰδόν	ἰδόντες	ἰδοῦσαι	ἰδόντα

- 3. Σε -ῶν -ῶσα -ῶν:** τιμῶν - τιμῶσα - τιμῶν, ἐῶν (του ἐῶ), ὀρῶν, ἀγαπῶν, δαπανῶν κτλ. (μτχ. ενεστ., ενεργ. φων., συνηρημένων σε -άω = -ῶ ρ.).

	Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
	ασ.	θηλ.	ουδ.	ασ.	θηλ.	ουδ.
ον.	τιμῶν	τιμῶσα	τιμῶν	τιμῶντες	τιμῶσαι	τιμῶντα
γεν.	τιμῶντος	τιμώσης	τιμῶντος	τιμῶντων	τιμωσῶν	τιμῶντων
δοτ.	τιμῶντι	τιμώση	τιμῶντι	τιμῶσι(ν)	τιμώσαις	τιμῶσι(ν)
αιτ.	τιμῶντα	τιμῶσαν	τιμῶν	τιμῶντας	τιμώσας	τιμῶντα
κλπ.	τιμῶν	τιμῶσα	τιμῶν	τιμῶντες	τιμῶσαι	τιμῶντα

Ἔτσι κλίνονται και οι μτχ. μέλλ. ἐλῶν - ἐλῶσα - ἐλῶν (του ἐλαύνω), βιβῶν - βιβῶσα - βιβῶν (του βιβάζω), ἐξετῶν - ἐξετῶσα - ἐξετῶν (του ἐξετάζω).

- 4. Σε -ῶν -οῦσα -οῦν:** ποιῶν - ποιοῦσα - ποιοῦν, ζητῶν, αἰρῶν, χωρῶν, καλῶν κτλ. (μτχ. ενεστ., ενεργ. φων., συνηρημένων σε -έω = -ῶ ρ.) / δηλῶν - δηλοῦσα - δηλοῦν, ἀξιῶν, δουλῶν, ἐλαττῶν κτλ. (μτχ. ενεστ., ενεργ. φων. συνηρη-

μένων σε -όω = -ῶ ρ. / νεμῶν - νεμοῦσα - νεμοῦν, φανῶν, κρινῶν, ἀγγελῶν, φθερῶν, νομιῶν, κομιῶν κτλ. (μτχ. μέλλ., ενεργ. φων., ο οποῖος κλίνεται κατά τα συννηρημένα ρ. σε -έω = -ῶ).

	Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
	αρσ.	θηλ.	ουδ.	αρσ.	θηλ.	ουδ.
ον.	καλῶν	καλοῦσα	καλοῦν	καλοῦντες	καλοῦσαι	καλοῦντα
γεν.	καλοῦντος	καλούσης	καλοῦντος	καλούντων	καλουσῶν	καλούντων
δοτ.	καλοῦντι	καλούση	καλοῦντι	καλοῦσι(ν)	καλούσαις	καλοῦσι(ν)
αιτ.	καλοῦντα	καλοῦσαν	καλοῦν	καλοῦντας	καλούσας	καλοῦντα
κλπ.	καλῶν	καλοῦσα	καλοῦν	καλοῦντες	καλοῦσαι	καλοῦντα

5. Σε -οὺς -οῦσα -όν: διδοῦς - διδοῦσα - διδὸν (δίδωμι), δοῦς - δοῦσα - δὸν (ἔδωκα), γνοῦς - γνοῦσα - γνὸν (ἔγνω), ἀλοῦς - ἀλοῦσα - ἀλὸν (ἑάλων και ἦλων, αὐρ. β' του ἀλίσκομαι = κυριεύομαι, συλλαμβάνομαι), βιοῦς - βιοῦσα - βιὸν (ἐβίω, αὐρ. β' του ζῶ).

	Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
	αρσ.	θηλ.	ουδ.	αρσ.	θηλ.	ουδ.
ον.	δοῦς	δοῦσα	δὸν	δόντες	δοῦσαι	δόντα
γεν.	δόντος	δούσης	δόντος	δόντων	δουσῶν	δόντων
δοτ.	δόντι	δούση	δόντι	δοῦσι(ν)	δούσαις	δοῦσι(ν)
αιτ.	δόντα	δοῦσαν	δὸν	δόντας	δούσας	δόντα
κλπ.	δοῦς	δοῦσα	δὸν	δόντες	δοῦσαι	δόντα

6. Σε -εἰς -εἶσα -έν: λυθεῖς - λυθεῖσα - λυθέν, δοθεῖς, τεθεῖς, ἐθεις (ἴεμαι), παιδευθεῖς, ἀγαπηθεῖς κτλ., γραφεῖς, κοπεῖς, ἀλλαγεῖς, φανεῖς κτλ. (μτχ. παθητ. αὐρ. α' και β').

	Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
	αρσ.	θηλ.	ουδ.	αρσ.	θηλ.	ουδ.
ον.	δοθεῖς	δοθεῖσα	δοθέν	δοθέντες	δοθεῖσαι	δοθέντα
γεν.	δοθέντος	δοθείσης	δοθέντος	δοθέντων	δοθεισῶν	δοθέντων
δοτ.	δοθέντι	δοθείση	δοθέντι	δοθεῖσι(ν)	δοθείσαις	δοθεῖσι(ν)
αιτ.	δοθέντα	δοθεῖσαν	δοθέν	δοθέντας	δοθείσας	δοθέντα
κλπ.	δοθεῖς	δοθεῖσα	δοθέν	δοθέντες	δοθεῖσαι	δοθέντα

Ἔτσι κλίνονται και οι μτχ. τιθεῖς (τίθημι), θεῖς (ἔθηκα, αὐρ. β' του τίθημι), ἰεῖς (ἴημι), -εἶς (ἦκα, αὐρ. β' του ἴημι) και ῥυεῖς (ἔρρῦν, αὐρ. β' του ῥέω).

7. Σε -ὰς -ᾶσα -άν: ἰστὰς - ἰστᾶσα - ἰστάν (ἴστημι), στὰς (ἔστην, αὐρ. β' του ἴσταμαι), βὰς (ἔβην, αὐρ. β' του βαίνω), φθὰς (ἔφθην, αὐρ. β' του φθάνω), δρὰς (ἔδραν, αὐρ. β' του διδράσκω), πιμπλὰς (πίμπλημι), πιμπρὰς (πίμπρημι).

	Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
	αρσ.	θηλ.	ουδ.	αρσ.	θηλ.	ουδ.
ον.	ιστάς	ιστάσα	ιστάν	ιστάντες	ιστάσαι	ιστάντα
γεν.	ιστάντος	ιστάσης	ιστάντος	ιστάντων	ιστασῶν	ιστάντων
δοτ.	ιστάντι	ιστάση	ιστάντι	ιστάσι(ν)	ιστάσαις	ιστάσι(ν)
αιτ.	ιστάντα	ιστάσαν	ιστάν	ιστάντας	ιστάσας	ιστάντα
κλπ.	ιστάς	ιστάσα	ιστάν	ιστάντες	ιστάσαι	ιστάντα

8. Σε -ας -ασα -αν: λύσας - λύσασα - λῦσαν, πράξας, παιδεύσας, κηρύξας, γράψας, κρίνας (ἔκρινα, αόρ. α΄ του κρίνω), νείμας (ἔνειμα, αόρ. α΄ του νέμω), ἀγγείλας (ἤγγειλα, αόρ. α΄ του ἀγγέλλω), φθειράς (ἔφθειρα, αόρ. α΄ του φθείρω), κτλ. (μτχ. αορ. α΄, ενεργ. φων.).

	Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
	αρσ.	θηλ.	ουδ.	αρσ.	θηλ.	ουδ.
ον.	λύσας	λύσασα	λῦσαν	λύσαντες	λύσασαι	λύσαντα
γεν.	λύσαντος	λυσάσης	λύσαντος	λυσάντων	λυσασῶν	λυσάντων
δοτ.	λύσαντι	λυσάση	λύσαντι	λύσασι(ν)	λυσάσαις	λύσασι(ν)
αιτ.	λύσαντα	λύσασαν	λῦσαν	λύσαντας	λυσάσας	λύσαντα
κλπ.	λύσας	λύσασα	λῦσαν	λύσαντες	λύσασαι	λύσαντα

Παρατήρηση: Η ονομ., αιτ. και κλπ. εν. του ουδ. γέν. (λῦσαν) παίρνει περιπωμένη, αν είναι η παραλήγουσα μακρόχρονη: τὸ παιδεῦσαν, τὸ πρᾶξαν, τὸ φθειραν, τὸ κρίναν, τὸ κλῖναν, τὸ ἀγγεῖλαν κτλ.

Αν όμως είναι βραχύχρονη, παίρνει οξεία: τὸ νομίσαν [ῖ], τὸ τάξαν [τᾶ], τὸ σπουδάσαν [δᾶ], τὸ γράψαν [γρᾶ] κτλ.

9. Σε -ὺς -ῦσα -ῦν: δεικνὺς - δεικνῦσα - δεικνύν, ὄμνυς (ὄμνυμι), ἀπ-ολλὺς (ἀπ-όλλυμι), μειγνὺς (μειγνυμι), σβεννὺς (σβέννυμι), πεταννὺς (πετάννυμι), κεραννὺς (κεράννυμι) κτλ. (μτχ. ενεστ., ενεργ. φων., ρ. σε -υμι).

	Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
	αρσ.	θηλ.	ουδ.	αρσ.	θηλ.	ουδ.
ον.	δεικνὺς	δεικνῦσα	δεικνύν	δεικνύντες	δεικνῦσαι	δεικνύντα
γεν.	δεικνύντος	δεικνύσης	δεικνύντος	δεικνύντων	δεικνυσῶν	δεικνύντων
δοτ.	δεικνύντι	δεικνύση	δεικνύντι	δεικνῦσι(ν)	δεικνύσαις	δεικνῦσι(ν)
αιτ.	δεικνύντα	δεικνῦσαν	δεικνύν	δεικνύντας	δεικνύσας	δεικνύντα
κλπ.	δεικνὺς	δεικνῦσα	δεικνύν	δεικνύντες	δεικνῦσαι	δεικνύντα

Ἔτσι κλίνονται και οι μτχ. αορ. β΄ φῦς - φῦσα - φῦν του φύομαι και δὺς - δῦσα - δύν του δύομαι.

10. Σε -ὼς -οῦα -ός: λελυκὼς - λελυκοῦα - λελυκός, πεπραχὼς, πεπομφῶς, ἀπ-εκτονὼς (ἀπ-έκτονα, πρκ. του ἀπο-κτείνω), κτλ. (μτχ. πρκ., ενεργ. φων.).

Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός			
	αρσ.	θηλ.	ουδ.	αρσ.	θηλ.	ουδ.
ον.	λελυκῶς	λελυκυῖα	λελυκός	λελυκότες	λελυκυῖαι	λελυκότα
γεν.	λελυκότος	λελυκυίας	λελυκότος	λελυκόντων	λελυκυῖων	λελυκόντων
δοτ.	λελυκότε	λελυκυίᾱ	λελυκότε	λελυκόσι(ν)	λελυκυίαις	λελυκόσι(ν)
αιτ.	λελυκότα	λελυκυῖαν	λελυκός	λελυκότας	λελυκυίας	λελυκότα
κλπ.	λελυκῶς	λελυκυῖα	λελυκός	λελυκότες	λελυκυῖαι	λελυκότα

11. Σε -ὠς -ῶσα -ὠς και -ός: Σ' αυτή την κατηγορία υπάγονται οι μτχ. πρκ. ἐστῶς - ἐστῶσα - ἐστῶς (και ἐστός) του ἴσταμαι και τεθνεῶς - τεθνεῶσα - τεθνεῶς (και τεθνεός) του θνήσκω.

Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός			
	αρσ.	θηλ.	ουδ.	αρσ.	θηλ.	ουδ.
ον.	ἐστῶς	ἐστῶσα	ἐστῶς, ἐστός	ἐστῶτες	ἐστῶσαι	ἐστῶτα
γεν.	ἐστῶτος	ἐστῶσης	ἐστῶτος	ἐστῶτων	ἐστῶσῶν	ἐστῶτων
δοτ.	ἐστῶτι	ἐστῶση	ἐστῶτι	ἐστῶσι(ν)	ἐστῶσαις	ἐστῶσι(ν)
αιτ.	ἐστῶτα	ἐστῶσαν	ἐστῶς, ἐστός	ἐστῶτας	ἐστῶσας	ἐστῶτα
κλπ.	ἐστῶς	ἐστῶσα	ἐστῶς, ἐστός	ἐστῶτες	ἐστῶσαι	ἐστῶτα

Παρατήρηση: Και οι μτχ. πρκ. ἐστηκῶς -υῖα -ός και τεθνηκῶς -υῖα -ός ανήκουν αντιστοίχως στα ρ. ἴσταμαι και θνήσκω, κλίνονται δε ὅπως η μτχ. λελυκῶς -υῖα -ός (βλ. την υπ' αριθμ. 10 κατηγορία).